

Виховання доброчесності та боротьба з корупцією в оборонному секторі

Збірник прикладів (компендіум)
ПОЗИТИВНОГО ДОСВІДУ

ЗМІСТ

Частина I	Вступ	1
Розділ 1	Ракова пухлина корупції	3
Розділ 2	Стратегічний підхід до будування цілісності, виховання доброчесності та зниження рівня корупції в оборонному секторі	15
Розділ 3	НАТО та розвиток програми з будування цілісності і виховання доброчесності	27
Розділ 4	Підходи окремих країн до підтримки зусиль з будування цілісності, виховання доброчесності та зниження корупції у сфері оборони	37
Частина II	Корупційні ризики та слабкі місця оборонного сектору	49
Розділ 5	Кадрова політика	51
Розділ 6	Бюджетний процес та фінансовий менеджмент у воєнній сфері	71
Розділ 7	Закупівельна діяльність в оборонній сфері	89
Розділ 8	Офсетні схеми	108
Розділ 9	Потенційні переваги та ризики аутсорсингу, приватизації і приватно-державного партнерства при їх запровадженні у сфері оборони	124
Розділ 10	Утилізація надлишкового майна та об'єктів інфраструктури	141
Розділ 11	Участь персоналу та активів збройних сил в економічній діяльності	155
Розділ 12	Питання доброчесності в контексті військових операцій	169
Розділ 13	Боротьба з корупцією у сфері оборони в країнах з невіршеними територіальними суперечками та замороженими конфліктами	182
Частина III	Виховання доброчесності та скорочення корупційного потенціалу в оборонних структурах	197
Розділ 14	Важливість виховання доброчесності	199
Розділ 15	Нормативно-правове забезпечення	206
Розділ 16	Роль людського чинника	228
Розділ 17	Роль уряду	245
Розділ 18	Роль парламентів та рахункових структур	264
Розділ 19	Роль інституцій омбудсмена	277
Розділ 20	Оборонна промисловість як союзник у зниженні корупції	293
Розділ 21	Роль громадянського суспільства і засобів масової інформації	305
Розділ 22	Роль міжнародних організацій	327

Частина IV	Імплементация програм виховання доброчесності	343
Розділ 23	Практична робота над змінами	355
Розділ 24	Врахування культурної специфіки конкретної організації під час реалізації заходів з будування цілісності й виховання доброчесності	359
Додаток I	374
Додаток II	379
Додаток III	381

Додаток 1: Вибрані джерела

Офіційні документи

Конвенція ООН проти корупції

(United Nations Convention Against Corruption (2004))

www.unodc.org/documents/treaties/UNCAC/Publications/Convention/08-50026_E.pdf.

Офіційний переклад також доступний арабською, китайською, французькою, російською та іспанською мовами.

www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/index.html

Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією

(Criminal Law Convention on Corruption)

Council of Europe, ETS No. 173 (1999)

<http://conventions.coe.int/treaty/en/treaties/html/173.htm>

Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією

(Civil Law Convention on Corruption)

Council of Europe, ETS No. 174 (1999)

<http://conventions.coe.int/treaty/en/treaties/html/174.htm>

Конвенція Ради Європи про відмивання, пошук, арешт і конфіскацію кримінальних доходів

(Convention on Laundering, Search, Seizure and Confiscation of the Proceeds from Crime and on the Financing of Terrorism)

Council of Europe (2005)

<http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/HTML/198.htm>

Міжамериканська конвенція про боротьбу з корупцією

(Inter-American Convention Against Corruption)

Organization of American States (1996)

www.oas.org/juridico/english/Treaties/b-58.html

Міжнародний кодекс поведінки державних посадовців

(International Code of Conduct for Public Officials)

UN General Assembly Resolution 51/59 (1996)

<http://www.un.org/documents/ga/res/51/a51r059.htm>

Настанови й посібники

Антикорупційний інструментарій ООН

Глобальна програма проти корупції, Офіс ООН з питань боротьби з наркотиками та злочинністю (UN Anti-Corruption Toolkit, The Global Programme Against Corruption, United Nations Office of Drugs and Crime (3rd edition, 2004))

www.unodc.org/pdf/crime/corruption/toolkit/corruption_un_anti_corruption_toolkit_sep04.pdf

Передовий досвід боротьби з корупцією, ОБСЄ

(Best Practices in Combating Corruption, OSCE (2004)).

Оригінал англійською мовою; текст також доступний вірменською, азербайджанською, македонською, російською та сербською мовами.

www.osce.org/item/13568.html

Парламентський контроль за сектором безпеки: принципи, механізми і практичні аспекти

Посібник для парламентарів. Міжпарламентський союз та ДКЗС

(Parliamentary Oversight of the Security Sector: Principles, Mechanisms and Practices, IPU-DCAF Handbook for Parliamentarians (2003)).

Оригінал англійською мовою, також доступний у перекладі понад 35 мовами.

www.dcaf.ch/publications/kms/details.cfm?lng=en&id=25289&nav1=4

Реформування та врядування у системі безпеки

Серія настанов та довідників Комітету допомоги розвитку ОЕСР

(Security System Reform and Governance, OECD DAC Guidelines and Reference Series, Organisation for Economic Co-operation and Development (2005))

www.oecd.org/dataoecd/8/39/31785288.pdf

Посібник з реформування системи безпеки: підтримка у сферах безпеки та судової влади

Серія настанов та довідників Комітету допомоги розвитку ОЕСР

(Handbook on Security System Reform: Supporting Security and Justice, DAC Guidelines and Reference Series, Organisation for Economic Co-operation and Development (2007))

www.oecd.org/dataoecd/43/25/38406485.pdf

Антикорупційний досвід: національна система виховання доброчесності в дії

Транспаренсі Інтернешнел

(Anti-Corruption Handbook: National Integrity System in Practice Transparency International, project ACH)

www.transparency.org/policy_research/ach

Антикорупційний довідник простою мовою

Транспаренсі Інтернешнел

(The Anti-Corruption Plain Language Guide, Transparency International (2009))

www.transparency.org/content/download/45306/725785/file/TI_Plain_Language_Guide_280709.pdf

Посібник по боротьбі з корупцією

Агентство міжнародної допомоги США, Центр демократії та врядування
(A Handbook on Fighting Corruption, USAID Center for Democracy and Governance, February 1999)
www.usaid.gov/our_work/democracy_and_governance/publications/pdfs/pnace070.pdf

*Виховання доброчесності та зниження ризику корупції в оборонних відомствах:
десять практичних реформ*

Марк Пайман, Транспаренсі Інтернешнел
(Building Integrity and Reducing Corruption Risk in Defence Establishments: Ten Practical Reforms.
Mark Puman, Transparency International (2009))
www.defenceagainstcorruption.org/publications

Методології

Інструменти Світового Банку з питань урядування та боротьби з корупцією

Інститут Світового Банку, взаємодіючи з іншими підрозділами Світового Банку, надає підтримку країнам у покращенні врядування та протидії корупції. На основі багатодисциплінарного підходу він застосовує активно-навчальні методи, поєднуючи емпіричні діагностичні дослідження, практичне застосування рекомендацій досліджень, колективні дії та попередження. Він періодично випускає Індикатори врядування у світі (Worldwide Governance Indicators (WGI)) та результати діагностики по окремих країнах. Такий комплексний підхід ґрунтується на оперативних дослідженнях та потужній базі даних.
www.worldbank.org/wbi/governance

Посібник з питань оцінювання рівня корупції

ПРООН та Глобальна Доброчесність (A Users' Guide to Measuring Corruption, UNDP and Global Integrity, www.globalintegrity.org), забезпечує уряд, громадянське суспільство та практикуючих експертів прикладами передового досвіду з питань оцінювання рівня корупції. В наявності англійською, іспанською та французькою мовами.
www.undp.org/oslocentre/flagship/users_guide_measuring_corruption.html

Фінансовий менеджмент в органах державної влади: аналітичні інструменти

(Public Financial Management: Performance Measurement Framework PEFA Secretariat, World Bank (2005)). В наявності англійською, французькою, іспанською, португальською, російською, арабською, китайською, українською, турецькою, вірменською, сербською та в'єтнамською мовами.
www.pefa.org/pfm_performance_frameworkmn.php

Посібник з питань оцінки боротьби з корупцією

Підготовлено Агентством міжнародної допомоги США (Anticorruption Assessment Handbook USAID, Bertram I. Spector, Michael Johnston and Svetlana Winbourne (February 2009))
www.usaid.gov/our_work/democracy_and_governance/technical_areas/anticorruption_handbook/index.html

Оцінка прозорості оборонних бюджетів і процесу бюджетування

(Assessing the Transparency of Defence Budgets and Budgeting, Todor Tagarev, "A Means of Comparing Military Budgeting Processes in South East Europe," Information & Security. An International Journal 11 (2003): 95-135.

Доступні бази даних

Індекс сприйняття рівня корупції Транспаренсі Інтернешнел
(Transparency International's Corruption Perceptions Index)

Починаючи з 1995 року, Транспаренсі Інтернешнел оцінює Індекс сприйняття рівня корупції. До 2008 року було накопичено дані на 180 країн. Ця інформація доступна в Excel на сайті http://www.icgg.org/corruption.cpi_2008.html або на сайті www.transparency.org/content/download/38703/612764.

Барометр світової корупції
(Global Corruption Barometer)

Це дослідження проводиться з 2003 року. Оцінююється загальне ставлення суспільства до питань корупції у десятках країн світу. Дослідження 2009 року проведено у 69 країнах. Відповідні доповіді Транспаренсі Інтернешнел наявні англійською, французькою та іспанською мовами. www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/gcb

Індекс хабародавців
(Bribe Payers Index)

Цей Індекс Транспаренсі Інтернешнел дає оцінку тій стороні корупції, яка дає хабарі – оцінюється вірогідність дачі хабара фірмами з індустріалізованих країн за кордоном. Повні доповіді за 1999, 2002, 2006, та 2008 роки в наявності на сайті www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/bpi.

Індикатори врядування у світі
(Worldwide Governance Indicators, World Bank)

Станом на 2009 рік доповіді по проекту «Індикатори врядування у світі» накопичили загальні та індивідуальні індикатори врядування за 212 країн і територій за період 1996-2008 років по шести показниках врядування, включно з таким, як «контроль корупції». <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.asp>

Індекс відкритості бюджету
(Open Budget Index)

Індекс відкритості бюджету проводить дослідження кожні два роки. Рейтинги бюджетів за 2008 рік вільно доступні арабською, китайською, англійською, французькою, португальською та іспанською мовами. Повна версія доповіді англійською мовою доступна на сайті <http://openbudgetindex.org/files/FinalFullReportEnglish1.pdf>. www.openbudgetindex.org

Державні витрати та фінансовий контроль

(Public Expenditure & Financial Accountability (PEFA)), www.pefa.org

PEFA робить оцінки стану державного фінансового менеджменту в країні. Доповіді наявні на сайті www.pefa.org/assessment_reportmn.php.

Вибрані доповіді та монографії

Виховання доброчесності та будівництво оборонних інституцій, матеріали конференції

(*Building Integrity and Defence Institution Building*, Conference Report (Monterey, CA: 25–27 February 2009)).

Виховання доброчесності та зниження рівня корупції у сфері оборони, матеріали семінару

(Mark Puman, Peter Foot and Philipp Fluri, eds., *Building Transparency and Reducing Corruption in Defence, Workshop Proceedings* (Geneva & Lugansk: May 2008)), [www.nps.edu/GovIndustry/Conferences/NATO/Documents/Transparency International Geneva workshop on building integrity May 2008.pdf](http://www.nps.edu/GovIndustry/Conferences/NATO/Documents/Transparency%20International%20Geneva%20workshop%20on%20building%20integrity%20May%202008.pdf).

Nils Roseman, *Code of Conduct: Tool for Self-Regulation for Private Military and Security Companies*, Occasional Paper #15 (Geneva: DCAF, 2008).

Rasma Karklins, *The System Made Me Do It. Corruption in Post-Communist Societies* (New York: M.E. Sharpe, 2005).

Світовий Банк. The World Bank, "Measuring Corruption: Myths and Realities," *Findings* 273 (April 2007).

Контрольний офіс уряду США. United States Government Accountability Office, *Defense Contracting Integrity* (Washington, D.C.: GAO, 2009).